

Literatura.

Šedesát let Emanuela Chalupného, sborník vzpomínek, 1940, str. 115, cena 18 K.

Svobodná škola politických nauk vydala svému zasloužilému profesoru sborník vzpomínek, které mají zejména osvětliti prostředí, v němž E. Chalupný žil. Jubilant byl dlouhá léta advokátem, avšak žádný z přispívatelů nevěnuje této jeho činnosti, kromě letmých vzpomínek, pozornosti, ani kolega Maria; a přece právní prakse měla důležitý vliv na celou sociologickou tvorbu jubilantovu. Chalupný chtěl vždy poznati skutečný život. Proto tolik péče věnoval výchově studentů, sokolů a skautů, ovšem nejen teoreticky, nýbrž osobně jako pilný cvičitel, turista a cestovatel. Právní praktisi však Chalupný nahlédl do nejživotnějších zájmů a bolestí všech vrstev společenských. Těchto poznatků využil v pojednáních o právu ve všeobecné sociologii a hlavně ve speciální »Sociologii a filosofii práva a mravnosti« (dosud jen I. část, vyd. r. 1928) a právně reformních publikacích (Reforma soudního řízení, 1919, Reforma veřejné správy, 1919, Reforma trestního práva, 1931, Advokát a advokacie, 1922). V publikaci postrádáme životopis Chalupného a bibliografii. Mělo by býti kogentním, byť nepsaným předpisem, že každá jubilejní publikace o vědeckém pracovníku musí

*) Tato výtku týká se též publikace k oslavě šedesátin prof. Dr. Jana Kaprase, *Miscellanea historico-juridica*, 1940, byť sborník byl jen věnován pracím o dějinách práva.

obsahovati autorisovanou biografii a bibliografii, čímž nejlépe usnadní se spolehlivé poznání života a díla každého jubilanta.*) Pro tyto hodnoty každý rád promine oslavné publikaci i to nějaké přehnané a tím naivní nadšení a nekritičnost.

Koblížek.

Dr. Alois Brynda, Protektorátní příslušnost a domovské právo, 1940, str. 102, cena 20 K.

Vládní nařízení ze dne 11. ledna 1940 č. 19 Sb. přineslo zásadní úpravu protektorátní příslušnosti a proto je pro praktisi velmi důležité, že Dr. Brynda opatřil toto významné nařízení důkladným komentářem. Upozorňuji zvláště na zajímavé exkursy, připojené k důležitým paragrafům (na př. poukaz na postupné odpoutání státní příslušnosti od domovské příslušnosti, str. 27 a j.); dále k ujasnění složitých problémů jistě účinně přispějí vhodné příklady. — Kromě komentovaného nař. č. 19/40 přináší kniha nařízení ze dne 20. dubna 1939 o německé úpravě státní příslušnosti, předpisy o slovenské a maďarské úpravě státního občanství, nařízení o oduznání státní příslušnosti Protektorátu ze dne 3. října 1939, dále výňatky starších norem (od r. 1813), které pro nabývání a pozbývání protektorátní příslušnosti dosud platí, dosud důležitý zákon ze dne 3. pros. 1863, č. 105 ř. z. o domovském právu a konečně předpisy o nabývání a pozbývání domovského práva, platné v březnu 1939 na Slovensku a Podk. Rusi. Koblížek.

Z právní prakse.

Zaknihovati lze smlouvu o nabytí nemovitosti teprve když schvalovací výměr administrativního úřadu nabytí pravomoci (po uplynutí 15denní lhůty).

V rozhodnutí Vážný 17.580 ze dne 1. II. 1940, R I 819/39, zabývá se nejvyšší soud případem, kdy na základě tržové smlouvy, schválené magistrátem hlav. města Prahy, byla podána žádost za vklad vlastnického práva k nemovitosti ještě před uplynutím 15 denní lhůty. Soud I. st.

vklad povolil, rekursní soud návrh zamítl a nejv. soud názor rekursního soudu schválil z těchto důvodů:

»Podle § 9, odst. 2 vlád. nař. č. 218/1938 Sb., jest nutno, aby k žádosti o knihovní zápis na základě právního jednání, ke kterému je podle tohoto nařízení potřebí úředního souhlasu, byl připojen výměr, jímž byl souhlas dán. Rozumí se samo sebou, že jest tu míněn výměr »pravoplatný«, a že nedostačí k povolení knihovního zápisu předložení výměru politického úřadu, který nenabyl dosud právní moci. V souzeném případě kupní smlouva ze dne 24. února 1939 jest opatřena potvrzením magistrátu hlavního města Prahy ze dne

8. července 1939, podle kterého souhlas podle vládního nařízení č. 218/38 Sb., byl udělen výměrem magistrátu hlavního města Prahy ze dne 8. července 1939. Pro povolení zápisu jest rozhodná doba podání knihovnické žádosti (§ 93 kn. zák.). V té době ještě neuplynula lhůta k podání odvolání z tohoto výměru, ani nebylo předloženo potvrzení, že udělení souhlasu nabylo již právní moci. Nebylo tedy vyhověno předpisu § 9, odst. 2 vládního nařízení č. 218/1938 Sb., a proto neměl soud I. st. povolití žádaný zápis.«

Zákaz propouštění soukromých zaměstnanců.

Podle § 1, odst. 1 vládního nařízení 323/1939 bylo ministerstvo sociální a zdravotní správy zmocněno, aby v dohodě se zúčastněným ministerstvem vyhláškou v Úředním listě stanovilo, že pracovní (učňovský) poměr lze sjednati a vypovědět jen se souhlasem úřadu práce. Takové opatření má býti vydáno buď všeobecně pro určité obvody, nebo hospodářská odvětví, nebo pro určité kategorie zaměstnanců, nebo pro jednotlivé závody. Sjednání pracovních poměrů, nebo výpovědi, dané bez předchozího souhlasu jsou »právně neúčinné«, ačli úřad práce nedá k tomu souhlas dodatečně; dodatečný souhlas však lze dáti jen ve zvláštních případech.

V § 2 cit. vládního nařízení pak jest stanoveno, ve kterých případech jest možno zrušiti pracovní poměr bez souhlasu úřadu práce, i když jinak by podle vyhlášky v Úředním listě souhlasu úřadu práce bylo zapotřebí.

Pro soukromé zaměstnance, uvedené v § 1 zák. č. 154/1934 o soukr. zaměst., tedy pro úředníky, obchodní pomocníky a jiné zaměstnance v podobném postavení, vyšla vyhláška předvídaná ve vládního nařízení 323/1939 teprve dne 14. března 1940 v Úředním listě č. 62, str. 1691 a má toto znění:

»Vyhláška ministra sociální a zdravotní správy

ze dne 26. února 1940, jedn. zn. D 2554-21/2, kterou se činí pro soukromé zaměstnance

ve vyšších službách opatření podle § 1, odst. 1 vládního nařízení ze dne 21. prosince 1939, č. 323 Sb., jímž se omezuje zrušování pracovních poměrů a přijímání pracovních sil.

V dohodě s ministerstvem průmyslu, obchodu a živností, ministrem veřejných prací, ministrem vnitra, ministrem financí, ministrem spravedlnosti a ministrem zemědělství, ustanovují, že předpisy shora uvedeného vládního nařízení, podle nichž lze pracovní (učňovský) poměr vypovědět jen se souhlasem úřadu práce, se vztahují na výpovědi, dané ke dni 31. března 1940 nebo ke dni pozdějšímu soukromým zaměstnancům, uvedeným v § 1 zákona ze dne 11. července 1934, č. 154 Sb., o pracovním poměru soukromých úředníků, obchodních pomocníků a jiných zaměstnanců v podobném postavení (zákon o soukromých zaměstnancích).«

K tomu jest poznamenati:

1. Bez souhlasu úřadu práce jest zapověděno pouze zrušiti pracovní poměr výpovědí, nikoliv však sjednati jej.

2. Nezáleží na tom, dává-li výpověď buď jenom zaměstnavatel nebo jenom zaměstnanec, neboť zrušení pracovního poměru výpovědí bez souhlasu úřadu práce jest účinné pouze, zrušuje-li se poměr dohodu (»dává-li se výpověď v dohodě s druhou stranou«), anebo v ostatních případech § 2 vládního nařízení 323/1939.

3. Vyhláška stanoví zpětnou působnost, avšak jen v rámci vládního nařízení 323/1939. Podle § 8 vládního nařízení 323/1939 totiž ustanovení celého vládního nařízení se nevztahují na takové výpovědi pracovních poměrů, které se staly před účinností vládního nařízení, čili před 30. XII. 1939. Podle našeho názoru stačí, aby výpověď byla dána před 30. XII. 1939, i když výpovědní lhůta měla uplynouti teprve dne 31. března 1940 nebo později. V takovém případě by nebylo zapotřebí souhlasu úřadu práce. Při tom však podle našeho názoru musí jíti o případ, kdy delší výpovědní lhůta mezi stranami skutečně platila jako součást pracovního